

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Symulacyjne badanie wpływu interwencji publicznych na poziom ubóstwa

mgr Shivan Fate

Przedmiotem rozważań w niniejszej pracy jest zjawisko ubóstwa oraz analiza efektów działań skierowanych na walkę z ubóstwem. Ubóstwo jest problemem o zasięgu globalnym, które towarzyszy ludzkości od zawsze. Przyczyny ubóstwa i sposoby jego zwalczania były i są przedmiotem badań różnych dyscyplin nauki, a jednym z ważniejszych wyzwań rozwojowych współczesnego świata jest pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

W celu zwalczania ubóstwa w Polsce i na świecie wykorzystuje się różne narzędzia i instrumenty, jednakże ich wdrożenie powinno być poprzedzone rzetelną analizą efektów powstałych w wyniku ich zastosowania. Nie jest to zadanie proste, gdyż zjawisko ubóstwa jest bardzo złożone. Zarówno przyczyny jego powstawania, jak i skutki występowania są powiązane ze sobą, i tworzą sieć zależności - często nieliniowych, o charakterze sprzężeń zwrotnych. Dodatkowo skutki podejmowanych działań widoczne są dopiero po upływie stosunkowo długiego czasu. Analiza tak skomplikowanego układu wymaga zatem zastosowania metody, która poradzi sobie ze złożonością tego zjawiska w ujęciu dynamicznym. W tym kontekście cel rozprawy sformułowano jako opracowanie koncepcji hybrydowego modelu symulacyjnego do analizy *ex-ante* wpływu interwencji publicznych na poziom ubóstwa. Koncepcja ta opiera się na integracji dwóch metod symulacji komputerowej: dynamiki systemowej oraz symulacji wieloagentowej. Takie podejście pozwala na odwzorowanie w sposób zdezagregowany zachowania jednostek (osób i gospodarstw domowych) i jednocześnie na zagregowaną dynamiczną analizę efektów działań skierowanych na walkę z ubóstwem.

W rozprawie postawiono następujące hipotezy badawcze:

- opracowanie ram metodologicznych do badania efektów działań podejmowanych w celu zmniejszania poziomu bóstwa, opartych na hybrydowej symulacji komputerowej, może w znaczącym stopniu uzupełnić i wzbogacić metodologię ewaluacji *ex-ante* interwencji publicznych realizowanych w ramach polityki społecznej;

- komputerowy model symulacyjny skonstruowany z wykorzystaniem koncepcji systemowo–dynamicznego modelowania modularnego oraz symulacji wieloagentowej, pozwoli na kompleksową i dynamiczną analizę *ex-ante* wpływu interwencji publicznych na poziom ubóstwa na różnych szczeblach (lokalnym, regionalnym, krajowym).

W celu weryfikacji hipotez przyjęto procedurę badawczą składającą się z następujących etapów:

1. Identyfikacja zależności przyczynowo-skutkowych występujących w układzie ubóstwo - polityka społeczna w świetle różnych teorii.
2. Przegląd metod stosowanych w szacowaniu efektów działań publicznych (ze szczególnym uwzględnieniem modeli symulacyjnych).
3. Opracowanie teoretycznych ram hybrydowego modelowania symulacyjnego w badaniu wpływu interwencji publicznych na poziom ubóstwa.
4. Opracowanie założeń biblioteki modułów systemowo–dynamicznych odzwierciedlających zależności występujące w układzie ubóstwo – polityka społeczna.
5. Opracowanie założeń środowiska wieloagentowego, w tym cech i reguł decyzyjnych agentów odzwierciedlających rzeczywiste zachowania osób i gospodarstw domowych na potrzeby badania poziomu ubóstwa.
6. Budowa komputerowego modelu symulacyjnego będącego hybrydą dwóch podejść symulacyjnych (systemowo-dynamicznego oraz wieloagentowego) dla wybranego studium przypadku w celu dokonania weryfikacji i walidacji proponowanej koncepcji teoretycznej.
7. Weryfikacja i walidacja opracowanego modelu na przykładzie wybranych interwencji publicznych.

Przeprowadzone badania, zarówno teoretyczne jak i empiryczne, pozwoliły na pozytywne zweryfikowanie hipotez oraz pełną realizację celu pracy.